A bírálóbizottság értékelése

Kruppa Tamás A Jagellóktól a Szapolyaiakig. Két évtized a Magyar Királyság történetéből (1519-1541) című akadémiai doktori disszertációjával kapcsolatban a bírálóbizottság kiemelte egyrészt a témaválasztás bátorságát, ugyanis a mohácsi csata időszaka a magyar történettudomány legjobban kutatott eseményei közé tartozik. A könyvtárnyi szakirodalom ellenére a jelölt képes volt megfelelő erudícióval válogatni a historiográfiából, és ezzel együtt egy rendkívül bő szakirodalmi bázisra helyezve tárgyalni a témát.
Másrészt a bizottság értékelte azt a módszertant, amellyel Kruppa kilépett a magyar történetírás megszokott keretei közül, és új szempontrendszer szerint elemezte az eseményeket. Ennek legfőbb eleme, hogy a diplomáciai források alapján azt feltételezi, hogy 1526 előtt minden érintett fél (Oszmánok, Jagellók, Habsburgok) a megfelelő információk birtokában, a lehető legjobb tudása szerint nem elvek vagy elméletek mentén, hanem pragmatikusan járt el a saját külpolitikájának alakításában. Azaz tarthatatlan az a kép, hogy egy évszázados harc egyik állomásaként, a „szakaszos hódítás" elvét követő oszmán hadvezetés a tárgyalt időszakban egy alkalmatlan és gyenge magyar politikai elittel találta magát szembe, és ez vezetett a mohácsi vereséghez.
A disszerens módszertanának alapját az a forrásokból kiolvasható elv képezte, hogy minden érintett fél a saját diplomáciáját és haderejét szuverén módon irányította a céljainak megfelelően, és az már az erőviszonyokon múlt, hogy mindez mire volt elegendő. Azaz Kruppa célja az volt, hogy „a diplomáciáról szóló források segítségével feltárja a Jagelló és a Szapolyai udvar valamint az oszmán fél politikai indítékait Szulejmán szultán uralkodásának korában", és a bírálóbizottság szerint sikeresen alkotott a tág összefüggésrendszer feltárásával egy új képet a korabeli diplomáciai világról Perzsiától a pápai udvaron és Velencén át Krakkóig.
A vizsgálat forrásbázisát a már kiadott, valamint a disszerens által feltárt új itáliai diplomáciai szövegek jelentik, amelyekkel kapcsolatban a szerző mindvégig tudatában volt annak, hogy ezek sajátos stílusukkal nem csupán szenvtelen leírásai az eseményeknek, hanem szerzőik a stílussal és elhallgatással maguk is alakítóik a folyamatoknak, azaz csak többszörös dekódolással lehet helyesen értelmezni őket. A levéltári iratok mellett bőségesen merít a korszak, valamint a későbbi humanista generációk történetírói műveiből, és ezzel jelentősen kibővíti a téma mélységét és időhatárát. Előbbiről azért beszélhetünk, mert a gyakran idézett szövegeket is filológiai alapossággal elemzi, feltárja a korábbi fordítási és értelmezési hibákat, ám ugyanakkor mégis történeti módon értelmezi őket újra a saját gondolatmenetében. Számára a diplomáciai iratok információi olyan építőelemek, amelyek más-más módon és súllyal, de mégis megfelelően tanúskodnak arról, hogy az oszmán külpolitikai elképzelésekben milyen szerepet foglalt el a Magyar Királyság II. Ulászló, II. Lajos, majd a Szapolyaiak idején. Kruppa számára a fő kérdés az úgynevezett „szulejmáni ajánlat", azaz a Portán felkínált vazallusi státus, melynek létezéséről évtizedek óta ír a történettudomány, miközben a szórványos fennmaradt utalásokat először most ő fűzte össze egységes narratívába. Emiatt a szöveg messze visszanyúlik a 15. század utolsó évtizedeibe, és a gondolatmenet csak az 1560-as években zárul le, azaz bőven túlterjed a címben megadott időhatáron. Meggyőző módon bizonyítja, hogy a mindenkori szultáni udvarban II. Bajezidtól kezdve mindvégig jelen volt a magyar vazallusi státus gondolata, amely a hadihelyzet alakulásával egyre súlyosabb feltételeket támasztott Lajos, majd János király irányába.
Amit a bírálóbizottság hiányolt a dolgozatból, az a Habsburg diplomáciai iratok beépítése, és V. Károly illetve Ferdinánd főherceg, majd cseh és magyar király küzdelme az oszmánok megállításáért illetve a magyar trónért. E hiátus vezetett oda, hogy például Szulejmán szultán 1526 utáni elképzelései Budáról, majd a város és az ország középső területeinek a megszállása, illetve, ahogy erről a disszerens nyilatkozik, talán kritikával illethető. Van ugyanis az ország státusáról egy komoly vita már az 1527. évi olmüci tárgyalásokon

Ferdinánd és János küldöttei között, és a téma gyakran felmerül a váradi békét előkészítő megbeszélések során is. Ezek alapján logikus lépés a szultán részéről 1541-ben Buda megszállása, hiszen ez a királyság fővárosa, függetlenül attól, hogy mennyire vehető komolyan az az ígérete, hogy ezt idővel odaadja a felcseperedő János Zsigmondnak. Mindez azonban csak a kutatás további irányait jelöli ki, a disszertáció ebben a formájában is alkalmas a védésre, valamint az akadémiai doktori fokozat odaítélésére.